

ΤΡΟΠΟΙ ΠΕΙΘΟΥΣ – ΜΕΣΑ ΠΕΙΘΟΥΣ

Η ΠΕΙΘΩ επιδιώκεται με ΕΠΙΚΛΗΣΗ στη λογική, στο συναίσθημα, στην αυθεντία, στο ήθος.

<i>Τρόπος πειθούς :</i> ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΣΤΗ ΛΟΓΙΚΗ <i>Μέσα πειθούς :</i> ➤ Επιχειρήματα • συλλογισμοί • προτάσεις κρίσεως • ερωτηματικές προτάσεις ή ρητορικά ερωτήματα ➤ Τεκμήρια • αποδείξεις • παραδείγματα • στατιστικά στοιχεία • πορίσματα ερευνών • εμπειρικές αλήθειες • παραθέματα • μαρτυρίες • γεγονότα (ιστορικά κ.ά.)	<i>Τρόπος πειθούς :</i> ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΣΤΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ <i>Μέσα πειθούς :</i> ➤ Περιγραφή • εικόνα ➤ Αφήγηση - Χρήση συγκινησιακού – μεταφορικού λόγου (λέξεις συναισθηματικά φορτισμένες, ειρωνεία, σαρκασμός, χιούμορ, υπερβολή, μεταφορά, λογοπαίγνιο, δισημία, συνειρμός) - Χρήση ρητορικών ερωτημάτων
<i>Τρόπος πειθούς :</i> ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΥΘΕΝΤΙΑ <i>Μέσα πειθούς :</i> ➤ Αναφορά σε λόγια μιας προσωπικότητας ➤ Αποφθέγματα ➤ Ρητά ➤ Γνωμικά ➤ Παροιμίες	<i>Τρόπος πειθούς :</i> ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΣΤΟ ΗΘΟΣ ΤΟΥ ΠΟΜΠΟΥ <i>Μέσα πειθούς :</i> ➤ Αξιόπιστος λόγος ➤ Έπαινοι ➤ Εγκώμια ➤ Λανθάνων αξιολογικός χαρακτηρισμός
<i>Τρόπος πειθούς :</i> ΕΠΙΚΛΗΣΗ ΣΤΟ ΗΘΟΣ ΤΟΥ ΔΕΚΤΗ <i>Μέσα πειθούς :</i> ➤ Άμεσος ή λανθάνων αξιολογικός χαρακτηρισμός	<i>Τρόπος πειθούς :</i> ΕΠΙΘΕΣΗ ΣΤΟ ΗΘΟΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΠΑΛΟΥ <i>Μέσα πειθούς :</i> ➤ Κριτικές ➤ Κατηγορητήρια

ΤΡΟΠΟΙ ΠΕΙΘΟΥΣ

Με την επίκληση στη **λογική** επιχειρείται να προβληματιστεί, να πεισθεί λογικά ο δέκτης, ούτως ώστε να κινητοποιηθεί, να αναλάβει δράση, να αλλάξει τρόπο ζωής, να... (στόχος του συγγραφέα). Αυτό επιτυγχάνεται με τη χρήση επιχειρημάτων ή/και τεκμηρίων.

Με την επίκληση στο **συναίσθημα** επιχειρείται να ευαισθητοποιηθεί ο δέκτης για το σοβαρό πρόβλημα που θίγεται, να βιώσει συναισθήματα ενοχής, ντροπής, φόβου, δυσπιστίας, απογοήτευσης κτλ. ή χαράς, ικανοποίησης, θάρρους, εμπιστοσύνης, ενθουσιασμού κτλ., ούτως ώστε να ανησυχήσει, να προβληματιστεί, να κινητοποιηθεί, να ... (στόχος του συγγραφέα). Αυτό επιτυγχάνεται με τη χρήση συγκινησιακού μεταφορικού λόγου στην περιγραφή ή/και την αφήγηση. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί το ρητορικό ερώτημα, το οποίο κεντρίζει το συναισθηματικό κόσμο του δέκτη.

Με την επίκληση στην **αυθεντία** επιχειρείται να τεκμηριωθεί η αξιοπιστία των απόψεων του συγγραφέα, να ενισχυθεί η επιχειρηματολογία του, να φωτιστεί ένα δυσσερμηνευτο ζήτημα μέσα από τη σοφία μιας προσωπικότητας ή μιας καταξιωμένης κοινωνικής ομάδας (π.χ. επιστημονική αυθεντία) ή ακόμη και μέσα από τη λαϊκή σοφία.

Με την επίκληση στο **ήθος του πομπού** επιχειρείται να κερδηθεί η εμπιστοσύνη στο πρόσωπο του πομπού, ώστε οι θέσεις – εισηγήσεις του να γίνουν αποδεκτές. Αυτό επιτυγχάνεται π.χ. με λανθάνοντα αξιολογικό χαρακτηρισμό, ώστε ο πομπός να ταυτιστεί με ένα θετικό πρότυπο συμπεριφοράς και να αποκτήσει κύρος.

Με την επίκληση στο **ήθος του δέκτη** επιχειρείται να αισθανθεί ο δέκτης την ευθύνη απέναντι σε όσα του προβάλλονται και να αποδεχτεί τις απόψεις – εισηγήσεις του πομπού. Αυτό επιτυγχάνεται με άμεσο ή έμμεσο (λανθάνοντα) αξιολογικό χαρακτηρισμό, ο οποίος ανάγει το δέκτη σε ξεχωριστή προσωπικότητα, ηθικά και κοινωνικά αποδεκτή, ώστε να τον ταυτίσει με ένα θετικό πρότυπο συμπεριφοράς και να τον ωθήσει να προσπαθήσει να το αποδείξει με τη στάση του. (π.χ. *Οι καλές μητέρες φροντίζουν τα παιδιά τους με γάλα Χ, Ο δημοκρατικός πολίτης θα συμφωνούσε μαζί μου ότι ...*).

Με την **επίθεση στο ήθος του αντιπάλου** επιχειρείται να αντικρουστούν τα αντίθετα επιχειρήματα που (τυχόν) προβάλλονται, με την καταρράκωση του κύρους αυτού που τα αντιπροσωπεύει.

ΟΡΙΣΜΟΙ – ΕΝΝΟΙΕΣ

Επιχείρημα ονομάζεται ένα οργανωμένο σύνολο λογικών προτάσεων – κρίσεων (προκείμενες) από τις οποίες προκύπτει ένα λογικό συμπέρασμα. Είναι δυνατόν μία από τις προτάσεις αυτές να εκφέρεται με ερώτηση (ρητορικό ερώτημα).

Συλλογισμός ονομάζεται η διαδικασία ή η μέθοδος με την οποία καταστρώνεται ένα επιχείρημα.

Ένας ολοκληρωμένος συλλογισμός αποτελείται από τρία βασικά μέρη:

Τη μείζονα προκείμενη, την ελάσσονα προκείμενη και το συμπέρασμα.

Προκείμενες είναι προτάσεις, κρίσεις, υποθέσεις, ερωτήματα

Συμπέρασμα είναι πρόταση / περίοδος στην αποδοχή της οποίας καταλήγουν οι προκείμενες. Είναι δηλαδή το λογικό επακόλουθο των προκείμενων.

☺ *Οι συλλογισμοί της λογικής έχουν μορφή καθαρά τυπική, στεγνή και σύντομη, περιέχουν μόνο προτάσεις-κρίσεις. Τα επιχειρήματα σ' ένα κείμενο έχουν ανάπτυξη, σύνταξη και διατύπωση πολυποίκιλη. (Π σ. 14)*

► Το επιχείρημα, λοιπόν, εμπεριέχει συλλογισμό ή σειρά συλλογισμών για τη στήριξη ή την ανατροπή μιας θέσης.

Βιβλιογραφία

- Έκφραση Έκθεση για το *Ενιαίο Λύκειο*, τεύχος γ', ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2004.
- Γιαννακόπουλος Σπ., Ζαμάρια Κ., Σαφλαγιούρα Φ., Χριστόπουλος Δ., Έκφραση Έκθεση Γ' *Ενιαίου Λυκείου*, εκδ. Ε. ΡΩΣΣΗ, Αθήνα, 2001.
- Γιαννακόπουλος Σπ., Χριστόπουλος Δ., *Νεοελληνική Γλώσσα για το Λύκειο, Αλφαβητάρι ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ κειμένων*, εκδ. Ε. ΡΩΣΣΗ, Αθήνα, 2002.
- Κωστάλα Τ., Έκφραση Έκθεση Γ' *Λυκείου*, τόμος Β', εκδ. Σαβάλλας, Αθήνα 2001.
- Φράγκος Ν., Έκφραση Έκθεση γ' *ενιαίου λυκείου*, εκδ. ΖΗΤΗ, Θεσσαλονίκη, 2003.
- Τσολάκης Χρ. *Από το λόγο στη συνείδηση του λόγου Έκθεση: ανοιχτή πληγή*, Θεσσαλονίκη Βάνιας 1995.